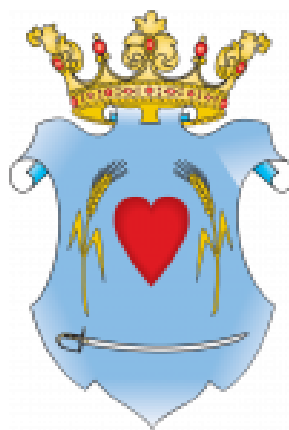

Javaslat
a Jászkisériek Bácskai kirajzása történetének
Települési Értéktárba történő felvételére

Jászkisér

Bácskossuthfalva

Készítette:

Szüle Katalin
Jászkisér, 2019. május 10.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
Szüle Katalin a Települési Értéktár Bizottság elnöke
2. A javaslatot benyújtó személy vagy kapcsolattartó személy adatai:
Név: Szüle Katalin
Levelezési cím: 5137 Jászkisér, Bercsényi út
Telefonszám:
e-mail cím: -

II. A HELYI ÉRTÉK ADATAI

1. A helyi érték megnevezése:

a Jászkisériek Bácskai kirajzásának története

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

- emberi és szervezeti értékek – testvér települési kapcsolatok

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

- Szerb Köztársaság - Bácskossuthfalva

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- Települési Értéktár

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Jászkisériek a bácskai kirajzásban

Az 1786. évi bácskai kitelepülés elsősorban a nagykunságiak mozgalmaként ismeretes, mivel a jászkisériek létszámuknál fogva kevesebben voltak. Bekapcsolódásuk azonban mégis nagy jelentőségű mivel egyedüli jászvárosi település, amely 1786 tavaszán a karcagi, kunmadarasi családokkal együtt Ómoravicza alapításában vettek részt.

A jászkisériek mozgalma 1785 elején egyéni kezdeményezésekből jött létre. Kunhegyesre, majd Karcagra mentek érdeklődni, kedvező hírekkel tértek haza. Karcagon bíztatták a kisérieket, így küldöttségük Zomborba ment jóváhagyatni kérelmüket a kitelepülni akarók névsorával (28 család 127 fővel). Kiséren a kedvező hírek hallatán többen csatlakozni akartak a kivándorlókhoz.

A település elhagyását befolyásolta az 1770-es évektől több éven keresztül megjelenő árvizek pusztítása „... a Tiszának árja a határunkat felettébb elborította...” idézve a régi gondolatot. A földbirtokviszonyok is hozzájárultak a kitelepüléshez, általában földnélküli irredemptusok voltak, tehát nem tartoztak a gazdagabb kisériekhez. A földhöz jutás lehetősége is vonzó volt. A kirajzást kezdeményező Kunhegyessel is nagyon jó volt a kapcsolatuk, hiszen az évtizedes katolizációs törekvések elleni harcok erős kötődést jelentettek, így a Nagykunsághoz is, mivel ők kijelentették, hogy más vallásúakkal nem kívánnak egy helyre költözni. Kisér a XVIII. század elején egyetlen jász település volt,

amelynek lakói református hitre tértek és vallásukat meg is tartották. Előfordultak még egyéni indokok, családi viták, melyek a birtokviszonyok öröklődésével voltak kapcsolatosak.

A bácskai kivándorlás nem okozott jelentős csökkenést a település lakosságában, 7-8%-ra tehető.

Ómoraviczára költözött jászkisériek névsora: Balogh Mihály, Virág Mihály, Német Mihály, Bak Péter, Ongai Nagy János, Csucs György, Tóth Pál, Tóth Gergely, Novák Mihály, Tanító István, Gulyás György, Kovács Miklós, Kovács Mihály, Ambrus György, Buzás Mihály, Balatony András, Tóth Mihály, Balatony György, Tóth János, Nagy Mátyás, Kósa Mihály, Sebők Mihály, Kondai István, Nemes Mihály, Kovács András, Mike János, Szoboszlai Márton, Kereszturi János, Füttő János, Tigyi Mihály(né), Földvári János, Madarász János, Virág Ferenc, Mezey István, Vincze Mihály, Buzás István, Máté István, Mészáros Gergely, Nagy István, Tóth Jakab, Kósa Ferenc, Molnár János (?), Gere István (?)

Györffy István (1884-1939) Nagykunsági krónika című munkájában felejthetetlen sorok őrzik a búcsúaszt: „szem nem maradt szárazon amikor búcsúztak. Hiszen senki nem ment el úgy, hogy valaki hozzátartozóját itt ne hagyta volna...”

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

1786

Karcag, Kisújszállás, Kunhegyes és Kunamadaras nagykunsági és Jászkisér jászvárosi településekről közel 3000 református vallású lakos kelt útnak és telepedett meg a Bácskában, a zombori kamarauradalomhoz tartozó Ómoravicza, Pacsér és Feketehegy pusztákon.

A Jászkunsági reformátusok bácskai leköltözése több szempontból is rendkívül jelentős esemény volt. A Jászkun kerületekben ugyanis ilyen méretű népmozgásra a török kiűzése óta nem volt példa, de figyelmet érdemel ez az esemény a XVIII. századi délvidéki települések történetében is, mivel nem katolikusok, illetve nem katolikus magyarok szervezett telepítésével ezt megelőzően nem találkoztunk. Az 1786-os leköltözés eredményeként Ómoravicza, Pacsér, Feketehegy puszták benépesültek és községgé szerveződtek.

Két évszázad elteltével sem szakadt meg a települések közötti kapcsolat. 1967-ben először Jászkiséren a református egyház vette fel a kapcsolatot az Ómoravicai református egyházzal és Kis Antal református lelkész vezetésével érkeztek meg az „őshazába”. Örömteli volt a találkozás és 1971-ben újra vendégül láttuk őket, amikor a református templom kétszáz éves tornyának a felépítését ünnepeltük. 1973-ban mi is meglátogattuk őket. A találkozások mindig szeretetteljesek voltak, erősítve az újbóli látogatásokat. Meghívást kaptunk a kitelepülés 200. évfordulójára 1986-ban, azonban az akkori Jugoszláv kormányzat nem engedélyezte csak 5 főre a részvételt, mondván az egyházak ne szervezzenek utazásokat! Ez a tiltás még jobban erősítette a kapcsolatot, így 1996-ban már sikerült a 210 éves évfordulót együtt ünnepelni Ómoravicán a Karcagról és Kunmadarásról érkező delegációval. Győri János tanár úr felolvasta a kitelepültek névsorát és bizony volt, aki még ráismert ősei nevére. Ez év óta szinte minden nyáron részt vettek a Néptánc Fesztiválokön és minden jeles eseményén a településünknek, mint például az először Jászkiséren megrendezett Jász Világtalálkozón 2000-ben és a városi cím újból visszakapott ünnepségén 2009-ben. Természetesen örömmel vettünk részt az ő meghívásukra is, hiszen kitűnően szervezett ünnepeik vannak.

Az ez évben megrendezendő XXV. Jász Világtalálkozóra is szeretettel és tisztelettel várjuk ma már Bácskossuthfalva (2002 óta) küldöttségét.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelentető források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

- Györffy István (1884-1939) Nagykunsági krónika című munkája
- A Vajdaság enciklopédiája
- Moravica monográfiája. Közlöny 2. Moravica, 1977
- A Vajdasági Magyarok Néprajzi Atlasza. Szabadka, Kiss Lajos Néprajzi Társaság, 2003.

8. A helyi érték hivatalos weboldalának címe:

www.jaszkiser.hu

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek, és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat: -----

Tisztelettel Kérem a Települési Értéktár Bizottságot, hogy a fent leírtak alapján „**a Jászkisériek Bácskai kirajzásának történetét**” vegye fel a Települési Értéktárba.

A református templom

Római Katolikus templom

A falu Kossuth-szobrot állított (7. a világon) amelyik a két a Kossuth-szobor közül az egyik a *Vajdaságban* (a másik *Magyarittabén* van). A szobrot először **1896.** augusztus 20-án állították fel, a falu központi útkereszteződésében. Ezt **1919**-ben a bevonuló szerb katonák ledöntötték és megrongálták. **1941**-től **1944**-ig ismét talapzatán állt a szobor, majd **1944**-ben, a szovjet és szerb katonák elől a községháza szénapadlására menekítették. Onnan rejtélyes módon eltűnt, majd **1985**-ben, egy kamrapadlásról, véletlenszerűen került elő. Restaurálása után **1994.** március 20-án került újból felállításra, a községháza melletti parkban. A szobor 78 cm magas, közel 50 kg, bronzból készült.

Első világháború elesett áldozatainak emlékműve

Lezárult a betelepedés 230. éves évfordulójára emlékező rendezvénysorozat

Bácskossuthfalván jártunk – Pendzsom Néptámcegyesület

